

መገናኛ ብዙሃን/ማህበራዊ ሚዲያ፡ ከመለጠፍህ(ሽ) በፊት በጥንቃቄ አስብበት/አስቢበት

አውደመረብ ላይ በብልህነት የሚደረጉ ምርጫዎች የእርስዎን—እና የሌሎችን—ደህንነት ለመጠበቅ ይረዳሉ።

ማህበራዊ ሚዲያ ለመገናኘት፣ ለፈጠራ እና ለሌሎች ቁምነገር ለማጋራት ጥሩ መንገድ ሊሆን ይችላል። ነገር ግን በአውደመረብ ላይ የሚሠራጩ ነገሮች በትምህርት ቤት፣ በቤት፣ እና በማህበረሰብ ውስጥ በፍጥነት እውን ሲሆኑ ምን ማድረግ ይቻላል።

ከመለጠፍዎ በፊት፣ ለአፍታ ቆም ብለው ያስቡ።

ራስህ(ሽን)ን ጠይቅ(ቂ)፡-

እውነት ነው?

ያልተረጋገጠ ወሬ ወይም ሃሜትን ለሌሎች አታስተላልፍ(ፊ)።

ጠቃሚ ነው?

ቃላቶችህ(ሽ) በሌላ ሰው ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ ሊያሳድሩ ይችላሉ።

አስፈላጊ ነው?

ሁሉም ነገር ማሠራጨት፣ ማጋራት፣ ወይም ማስተላለፍ አያስፈልገውም።

ሁሉም ሰው ቢያየው ደህና ሆናለሁ?

አንድ የተሠራጨ ነገር ወይም መልእክት ከጠፋ በኋላ የተለያዩ ሰዎች ከስክሪን ላይ የወሰዱት መረጃ ለረጅም ጊዜ ሊቆይ ይችላል።

ማድረግ ያለብህ(ሽ)

- ለሌሎች ሰዎች ደግና አካባቢ ሁን(ኝ)። ከሌላ ሰው ጋር ሳትጣላ/ይ አለመስማማት ይቻላል።
- የግል ገመናህ(ሽን)ን አታጋልጥ(ጪ) ያለህ(ሽ)በትን ቦታ፣ የጊዜ ሰሌዳ፣ ወይም የግል መረጃህ(ሽን)ን ለሌላ ሰው ከማጋራትህ(ሽ) በፊት በጥንቃቄ አስብ(ቢ)በት።
- የሌሎች ሰዎችንም ግላዊ ገመና ማጋለጥ ተገቢ አይደለም። የአንድን ሰው መረጃ ከመለጠፍህ(ሽ) ወይም ጥቆማ ከመስጠትህ(ሽ) በፊት መጠየቅ ያስፈልጋል።
- ለሌሎች ሰዎች ከማጋራት በፊት ለአፍታ ቆም ብሎ ማረጋገጥ ተገቢ ነው። መረጃው ትክክለኛ መሆኑን እና ከታመነ ምንጭ የመጣ መሆኑን ማረጋገጥ አለብህ(ሽ)።
- የስጋት ምንጭ የሆኑ ማስፈራሪያዎችን፣ ጉልበተኝነትን፣ ትንኮሳን፣ ወይም ዛቻዎችን ሪፖርት ማድረግ ያስፈልጋል። የሆነ ሰው በአውደ መረብ ላይ ስጋት የሚፈጥርብህ(ሽ) ከሆነ ለትምህርት ቤት አስተዳዳሪ ሪፖርት ማድረግ ተገቢ ነው። ሌላ ሰው ያደርገዋል ብለህ(ሽ) አትገምት(ች)።

ማድረግ የሌለብህ(ሽ)

- የሃሜት ወሬ አታስራጭ(ጪ)። ቀደም ሲል ፖስት የተደረገን ነገር እንደገና መለጠፍ ልክ እንደ መጀመሪያው ብዙ ጉዳት ሊያስከትል ይችላል።
- በንዴት ፖስት አታድርግ(ጊ)። መልሰህ(ሽ) ፖስት ከማድረግህ(ሽ) በፊት ጊዜ ወስደህ/ሽ ማሰብ ያስፈልጋል።
- ውዝፍ/የተጠራቀመ ነገር ላይ አትቀላቀል(ይ)። Like የሚባሉ ድርጊቶች፣ አስተያየቶች፣ እና ለሌሎች ማጋራት ነጂ ይዘትን ሊያባብሱ ይችላሉ።
- አሳፋሪ ፎቶዎችን፣ ቪዲዮዎችን ወይም የግል ውይይቶችን ለሌሎች ሰዎች አታጋራ(ሪ)።
- የሆነ ነገር የግል ወይም ጊዜያዊ እንደሆነ አታስብ(ቢ)። የተሠራጨ መልዕክቶች፣ እና የተለጠፉ መረጃዎች ሊቀመጡ፣ ሊገለበጡ እና እንደገና ሊሠራጩ ይችላሉ።
- አውደመረብ ላይ መጨቃጨቅ አያስፈልግም። ማዕቀብ፣ ሪፖርት ማድረግ፣ ማስረጃውን ማስቀመጥ እና አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ እርዳታ መጠየቅ አስፈላጊ ነው።

ዋናው ነገር

- ቤተሰቦች፡- ውይይቱን መቀጠል አለባችሁ። ልጅዎ አውደመረብ ላይ ምን እያየ(ች) እና ምን እያጋጠመው/እያጋጠማት እንደሆነ፣ መልካም ነገር ካለ እና አሳሳቢ ነገር ካየ(ች) ምን ማድረግ እንዳለበ(ባ)ት ጠይቁ። ግቡ ማህበራዊ ሚዲያን መቆጣጠር አይደለም—ይልቁንም ወጣቶች ደህንነቱ በተጠበቀ እና በታላላቂነት እንዲጠቀሙ መርዳት ነው።
- ፖስት ከማድረግህ(ሽ) በፊት ለአፍታ ቆም ብለህ(ሽ) አስብ(ቢ)። የግል ገመናህ(ሽን)ን አታጋልጥ(ጪ) የሃሜት ወሬ አታስራጭ(ጪ)። ደግ ሁን/ኝ። እና የሆነ ነገር ትክክል አለመሆኑን ከተሰማህ(ሽ) ለሰው መንገር ያስፈልጋል።